

სიამის ტყუპებთან დაკავშირებული საკითხები თანამედროვე ქართულ სამართალში

გიორგი გ. თუმანიშვილი

ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტი (თბილისი,
საქართველო)

მასარიკის უნივერსიტეტი (ბრნო, ჩეხეთის რესპუბლიკა)
სამართლის მეცნიერთა კავშირის წევრი

საკვანძო სიტყვები: სამართალსუბიექტობა, ტყუპი,
გამოწვევა

წარმოდგენილი ნაშრომის ძირითადი მიზანია, წარმოაჩინოს საკითხი და დაინყოს სამეცნიერო დისკუსია, რომლის შედეგად უნდა იყოს კონკრეტული პასუხები კითხვებზე, რომლებიც მნიშვნელოვანია თანამედროვე როგორც ქართული, ისე განზოგადებით მსოფლიო, საერთაშორისო მრავალი დარგისა თუ ქვედარგის სამართლისათვის.

სხეულებით შეერთებული ტყუპები (conjoined twins), ხშირად იურიდიულ და სამედიცინო ლიტერატურაში მოიხსენება, როგორც სიამის ტყუპები. თავის მხრივ, ეს სახელწოდება მომდინარეობს ადგილმდებარეობიდან (სიამი /სანსკრიტზე Sayam/, დღევანდელი ტაილანდი) სადაც 1811 წელს დაფიქსირდა ერთი (საერთო) სხეულის მქონე ტყუპების ენგის და ჩანგის (ბანკერები) დაბადება, რაც მიიჩნევა ასეთი ტყუპების პირველ ზუსტად დათარიღებულ დაბადებად.¹ მიუხედავად

1 Chichester, P., 1995. *Reader Favorites: Eng & Chang Bunker: A Hyphenated Life*. *BlueRidgeCountry.com*. Retrieved 23 April 2016, from <http://blueridgecountry.com/archive/favorites/a-hyphenated-life/>

ამ ზუსტი დათარიღებისა, დოკუმენტურად დადასტურებულია შეერთებულ ტყუპთა ცოცხლად დაბადების უფრო ადრინდელი შემთხვევებიც, კერძოდ კი: იონა (ჰელენა) და ჯუდიტ გოფიტცები – უნგრელი დები, რომელთა დაბადებაც 1701 წლით არის დათარიღებული;² ასევე, ლაზარუს და იოანეს კოლორედოები – იტალიელი ტყუპები – 1617 წელი.³ მნიშვნელოვანია, რომ შეერთებული ტყუპების ვიზუალიზაცია გვხვდება ბევრად უფრო ადრეც, ასე მაგალითად, ნიურნბერგის ქრონიკებში, რომლებიც ეფუძნება ადამიანთა განვითარების როგორც მსოფლიო, ასევე ბიბლიურ ისტორიას და, თავის მხრივ, წარმოადგენს ბიბლიის ერთ-ერთ ილუსტრირებულ, პერიფრაზებულ ვერსიას. ამ გამოცემაში, რომელიც თარიღდება 1493 წლით, გვხვდება შეერთებული ტყუპების ორი ილუსტრაცია.^{4,5}

კლასიკურ ხანაში, „უხეში ანომალიები“ ითვლებოდა ღმერთის გაფრთხილებად. ასე მაგალითად, წმინდა ავგუსტინეს თვალსაზრისით, ეს იყო შესენება ღმერთის მიერ ადამიანის თავდაპირველი ცოდვისა.⁶

მექსიკაში, დაახლოებით 3000 წლის წინ არსებული პატარა სოფელ ტლატილკოს გათხრებმა გამოავლინა სახისა და თავის ქალის დუბლიკატების ფართო სპექტრის საოცრად ზუსტი თიხის ქანდაკებები.⁷ ბევრი ამ არტეფაქტთაგანი (ხელოვნურად გაჩენილი ან მომხდარი) არის პატარა მდებარი ფიგურები მცირე ზომის წელითა და მკერდით, მოკლე მკლავებით და გამო-

ბურცული თეძოებით. ფიგურათა უმეტესობას აქვს ნორმალური სახეები, ხოლო ზოგიერთ მათგანს – ორმაგი სახეები საერთო, ცენტრში მოთავსებული დევისებრი ერთი თვალით და ჩვეულებრივი გვერდითი თვალებით (მაგალითისთვის შეგიძლიათ იხილოთ: <https://ka-perseus-images.s3.amazonaws.com/046f0f0265f008017f3025b68e-061d6245a34880.jpg>). სხვებს აქვთ განცალკევებული სახეები, ხოლო რამდენიმე არის ცალ-ცალკე კისრებით და ერთი სხეულით.

ტლატილკო იყო ოლმეკების კულტურული მსოფლიოს ნაწილი, რომელიც ფართო საზოგადოებას უზიარებდა სიმინდის მოყვანის ტექნოლოგიას, ხატწერას და ბევრ სხვას. თუმცა, სახის დუბლირებული და ორთავიანი მცირე ზომის ქანდაკებები გვხვდება პრაქტიკულად მხოლოდ ტლატილკოში და არსად სხვაგან ოლმეკურ ხელოვნებაში. ამასთანავე უნდა აღვნიშნოთ, რომ ორსახოვანი გამოსახულებანი საერთოა ყველა ტრადიციულ ხატწერაში. ტლატილკოს სახეები და თავები საინტერესოა იმიტომ, რომ ისინი ევოლუციურად და პროპორციულად ზუსტია, ასევე ისინი არ არიან უბრალოდ შეუძლებელი ან ტრანსცედენტული სანყისის მატარებელი (მითიური) ჰიბრიდები, როგორებიცაა: კენტავრი ან მინოტავრი. მთელ მსოფლიოში დაბადებული სიამის ტყუპების აუხსნელი ჯგუფების საანგარიშო მოხსენება ქმნის ტლატილკოს ფიგურების (როგორც ძლიერი სურვილის გამღვიძებლის) ბიოლოგიურ სიზუსტეს.⁸

თქმულების მიხედვით, მერი და ელიზა (გვარად Chulkhurst), ცნობილი როგორც ბიდენდენელი ქალიშვილები (Biddenden Maids), იყვნენ სიამის ტყუპები, რომლებიც დაიბადნენ საკმაოდ შეძლებულ ოჯახში, ბიდენდენში, კენტში, ინგლისში, 1100 წელს. მათი სხეულები ერთდებოდა ბარძაყებიდან მხრებამდე. ბუნებრივია, ისინი იყვნენ ძალიან ახლო მეგობრები, თუმცა ხანდახან უთანხმოება ჰქონდათ უმნიშვნელო საკითხებთან დაკავშირებით, რის გამოც ჰქონდათ „ხშირი დაპირისპირებები, რაც

2 Aprilis, P., 2016. *Silver.drk.hu*. Retrieved 23 April 2016, from <http://silver.drk.hu/hu/content/2013-aprilis>

3 Bondeson, J., 2000 *The Two-Headed Boy, and Other Medical Marvels ISBN 978-0-8014-3767-0*

4 *The society of selves – Scientific Figure on ResearchGate*. Available from: https://www.researchgate.net/6549165_fig6_Figure-6-Siamese-twins-woodcut-from-the-Nuremberg-Chronicle-1493 [accessed 23 Apr, 2016]

5 *Nurember Chronicle – Morse Library, Beloit College*. 2016. *Beloit.edu*. Retrieved 23 April 2016, from <https://www.beloit.edu/nuremberg/book/images/Miscellaneous/>

6 ვაშალომიძე ა., არიშვილი მ., მიქიაი ს., ცისკარიშვილი ნ., ზეჟუაშვილი ბ., თუმანიშვილი გ., 2013. სიამის ტყუპების სამართალსუბიექტობის საკითხი თანამედროვე სამართალში, თბილისი.

7 *Khan Academy*. 2016. *Khan Academy*. Retrieved 23 April 2016, from <https://www.khanacademy.org/humanities/art-americas/early-cultures/tlatilco/a/tlatilco-figurines>

8 *How Twins Work*. 2005. *HowStuffWorks*. Retrieved 24 April 2016, from <http://science.howstuffworks.com/life/genetic/twin4.htm>

ზოგჯერ გვირგვინდებოდა ხელჩართული ბრძოლით“. 1134 წელს, როდესაც მათი თანაცხოვრებიდან გავიდა 34 წელი, მერი მოულოდნელად ავად გახდა და გარდაიცვალა. ელიზას შესთავაზეს გარდაცვლილი დისგან განსალკვევება ქირურგიული ოპერაციის ჩარევით, მაგრამ უარი განაცხადა. მან თქვა: „როგორც ერთად მოვედით, ასევე ერთად წავალთ“ და თავადაც დაიღუპა დის სიკვდილიდან ექვსი საათის შემდეგ. დღეისათვის არსებულ ფირფიტებზე და ნახატებზე ისინი ასახულნი არიან, როგორც ბეჭებით და ბარდაყებით შეერთებულები. ეს არის ყველაზე იშვიათი შემთხვევა, როდესაც სიამის ტყუპებს (Siamese twins) აქვთ ორი დამოუკიდებელი შეერთების ნაწილი; მათი განსაკუთრებულობის გამო ძალიან ცოტა არის ასეთი შემთხვევა აღწერილი.⁹

მოვლენები, რომელთაგანაც ვსაუბრობთ, არ იყო ზუსტად დაფიქსირებული 1811 წლამდე. სწორედ 1811 წელს იქნა პირველად ზუსტად დოკუმენტირებული შეერთებული ტყუპების შემთხვევა, რომელმაც საფუძველი ჩაუყარა ამ ტიპის ტყუპების სახელწოდების ჩამოყალიბებას – როდესაც ორი ბიჭი – ჩანგი და ენგი დაიბადნენ ბანგკოკში, ტაილანდში. ისინი ერთმანეთთან შეერთებულნი იყვნენ მკერდის ძვლით.

ტყუპები მოგზაურობდნენ მსოფლიოს გარშემო ბარნუმის ცირკთან ერთად (P.T. Barnum), მათ კონსულტაციებს უწევდა მრავალი ექიმი. ბევრმა ექიმმა, მათ შორის რუდოლფ ვირკოუმ, (R. Virchow),¹⁰ გამოიტანა დასკვნა, რომ მათი გამიჯვნა ერთმანეთისაგან დამლუპველი იქნებოდა ორივესათვის. ეს პროგნოზი მისაღები იყო ტყუპებისთვის, რადგან მათი სიმდიდრისა და დიდების განმსაზღვრელი ის მდგომარეობა იყო, რომელშიც ისინი დაიბადნენ.¹¹

9 *Biddenden Maids | Mysterious Britain & Ireland*. 2016. *Mysteriousbritain.co.uk*. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.mysteriousbritain.co.uk/england/kent/folklore/biddenden-maids.html>

10 *Rudolf Virchow | German scientist*. 2016. *Encyclopedia Britannica*. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.britannica.com/biography/Rudolf-Virchow>

11 *How Twins Work*. 2005. *HowStuffWorks*. Retrieved 24 April 2016, from <http://science.howstuffworks.com/life/genetic/twin4.htm>

31 წლის ასაკში ამ ტყუპ-ქსიფოპაგებს (xiphopagus)¹² ცოლად ორი და გაჰყვა, რომლებმაც აჩუქეს 21 შვილი.¹³ ტყუპები გარდაიცვალნენ ერთი საათის ინტერვალით, 61 წლის ასაკში. გაკვეთის შედეგად აღმოჩნდა, რომ ისინი ერთმანეთს არც ერთ ორგანოს (მთლიანად) არ უზიარებდნენ, საერთო ჰქონდათ მხოლოდ ღვიძლის მცირე ქსოვილი, კუჭის საპროექციო არე, არტერია და რამდენიმე ვენა. ცოცხლად დარჩენილი ტყუპის გარდაცვალების მიზეზი იყო ის, რომ მისგან გადინებული სისხლი ვერ ახდენდა ცირკულაციას და მკვდარი ძმის სხეულიდან უკან ვეღარ უბრუნდებოდა.

განზოგადებული სტატისტიკური თვალსაზრისით, შეერთებული ტყუპების რიცხვი არც ისე მცირეა, კერძოდ კი: 1 შემთხვევა 200 ტყუპს შორის, ფეხმძიმობის თვალსაზრისით განზოგადებული სტატისტიკური მონაცემებით შეერთებული ტყუპების ემბრიონი გვხვდება 1/20 000 დან 1/100 000 ფეხმძიმობის შემთხვევაში. შეერთებული ტყუპების დაახლოებით 70 % მდედრობითი სქესის არის,¹⁴ რის მიზეზიც და გამომწვევი ფაქტორებიც დღევანდელ დღემდე მეცნიერთათვის უცნობია.

სიამის ტყუპების დაახლოებით ნახევარი მკვდრად შობილია, ისინი დაბადებამდე იღუპებიან, უფრო მცირე ნაწილი კი იბადება ცოცხალი, მაგრამ დაბადებიდან რამდენიმე საათში იღუპება; მხოლოდ ძალიან მცირე ნაწილი ახერხებს გადარჩენას. სტატისტიკა დაახლოებით ასეთია – მკვდრად შობილი სიამის ტყუპები – 40%-დან – 60%-მდე, დაბადებიდანვე მალე გარდაცვლილი სიამის ტყუპები – 35%-მდე, გადარჩენილი სიამის ტყუპები – 25%-მდე. სტატისტიკური ინფორმაციის ძიების

12 *Xiphopagus — Medical Definition*. 2016. *Medilexicon.com*. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.medilexicon.com/medicaldictionary.php?t=100221>

13 *How the original Siamese twins had 21 children by two sisters... while sharing one (reinforced) bed*. 2014. *Mail Online*. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2825888/How-original-Siamese-twins-21-children-two-sisters-sharing-one-reinforced-bed.html>

14 *Facts About the Twins*. 2016. *University of Maryland Medical Center*. Retrieved 23 April 2016, from <http://umm.edu/programs/conjoined-twins/facts-about-the-twins>

პროცესში, JBS სამეცნიერო დეპარტამენტის ელექტრონულ საცავში დაცულ დოკუმენტში შემთხვევით წავაწყდით სურათს, რომელიც დათარიღებულია 1960 წლით, ხოლო მისი გადაღების ადგილად მითითებულია წყნეთი.¹⁵

საკითხის სიცხადისათვის რამდენიმე სიტყვით უნდა შევეხო შეერთებული ტყუპების ტიპოლოგიას და სახესხვაობებს.

ერთიერთშებრდის ლოკალიზაციის, თავის ტვინის, კიდურების და შინაგანი ორგანოების განვითარების მიხედვით, განასხვავებენ სიამის ტყუპების სხვადასხვა სახეს.

შებრდის ვარიანტები:

- ინოპაგები – კეფით შებრდილები;
- იშიოპაგები – გვერდებით შებრდილები;
- კრანოპაგები, ცეფალოპაგები – თავით შებრდილები;
- ქსიფოპაგები, თორაკოპაგები – გულმკერდით შებრდილები;
- ომფალოპაგები – ჭიპით შებრდილები;
- ოპოდიდიმუსი – ერთ სხეულზე ორი თავით;
- პიგოპაგები – კუდუსუნით შებრდილი;
- პროზოპოტორაკოპაგები – სახითა და გულმკერდით შებრდილები.
- პარაპაგები – ზურგით დაკავშირებულიები.¹⁶

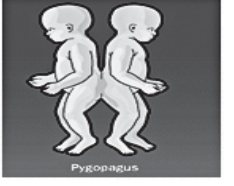
საკითხის უფრო მკაფიოდ წარმოჩენისთვის მნიშვნელოვანია, რომ თითოეული მათგანი განვიხილოთ ცალ-ცალკე, განვსაზღვროთ მათი შობადობის ალბათობის პროცენტული მაჩვენებლები. სიამის ტყუპები

კლასიფიცირდება შეერთების ყველაზე გამორჩეული ადგილის საფუძველზე სუფიქს „პაგუს“-თან (pagus) ერთად, რომელიც ნიშნავს (fixed) უძრავს, უმოძრაოს, მუდმივს, უცვლელს, მიმაგრებულს, დამაგრებულს. ვენტრალური, იგივე მუცლის შეერთება, გვხვდება 87%-ში და კლასიფიცირდება როგორც: ცეფალოპაგუსი – cephalopagus (11%), გულმკერდთან დაკავშირებული – thoracopagus (19%), ომფალოპაგუსი – omphalopagus (18%), იშიოპაგუსი – ischiopagus (11%) (ischemia – იშემია (ადგილობრივი სისხლნაკლებობა, გამონვეულია მკვებავი არტერიის დაცობით ან დაფინროებით), ischemic – adj – იშემიური – ორგანიზმში ქსოვილის, ორგანოს მდგომარეობა, როდესაც მისი სისხლით მომარაგება დარღვეული და შემცირებულია), და პარაპაგუსი – parapagus (28%). დორსალურ, იგივე ზურგის ან ზურგისეულ გაერთიანებები ფიქსირდება სიამის ტყუპების 13%-ში და კლასიფიცირდება, როგორც: კრანოპაგუსი (თავის ქალის) – craniopagus (5%), რაქიოპაგუსი – rachio-pagus (2%), და პიგოპაგუსი – pygopagus (6%).¹⁷

15 JBS Science Department, Electronic Data Base, http://science.jbarrroughs.org/mbahe/BioEthics/Articles/Types_of_Conjoined_Twins.pdf
16 CASE REPORT / სიამის ტყუპები. 2016. Modernpublish-

ing.ge. Retrieved 23 April 2016, from http://www.modernpublishing.ge/view_post.php?id=15&pub=3&year=2008
17 How Twins Work. 2005. HowStuffWorks. Retrieved 24 April 2016, from <http://science.howstuffworks.com/life/>

<p><u>Cephalopagus</u></p> <p>ცეფალოპაგუსი არის შეერთება საწყისი თხემიდან ქვემოთ ჭიბამდე. ამ შემთხვევაში შეერთებულ თავს აქვს ორი სახე, რომლებიც ერთმანეთისგან ურთიერთსაპირისპირო მხარეს არის განლაგებული. ქვედა მუცელი და მენჯი არ არის გაერთიანებული და ტანს გააჩნია ოთხი ხელი და ოთხი ფეხი.</p>	 <p>Cephalopagus</p>
<p><u>Thoracopagus</u></p> <p>გაერთიანებულია პირისპირ ზედა გულმკერდიდან ქვემოთ ჭიბამდე. შეერთებაში ყოველთვის ჩართულია გული. მენჯი არ არის შეერთებული და სხეულს აქვს ოთხი ხელი და ოთხი ფეხი.</p>	 <p>Thoracopagus</p>
<p><u>Omphalopagus</u></p> <p>ემბრიონი შეერთებულია პირისპირ, ძირითადად ჭიპის მიმდებარე ტერიტორიაზე. შეერთების არეალს ხშირად მოიცავს გულმკერდის ქვედა მხარე, მაგრამ გული არასოდეს და ასევე არც ერთი გულთან დაკავშირებული სისხლძარღვი. მენჯი არ არის შეერთებული და სხეულს აქვს ოთხი ხელი და ოთხი ფეხი.</p>	 <p>Omphalopagus</p>
<p><u>Ischiopagus</u></p> <p>გაერთიანებულია ჭიპიდან ქვემოთ დიდ შეერთებულ მენჯამდე ორი კუდუსუნის ძვლით. სხეულს აქვს ოთხი ხელი და ოთხი ფეხი, გარე სასქესო ორგანოები და ყოთა ნაწლავი ყოველთვის ჩართულია.</p>	 <p>Ischiopagus</p>
<p><u>Parapagus</u></p> <p>ტყუპები ერთმანეთთან შეერთებულია გვერდულად, შეწყობილია ვენტრალურად ჭიპით, კაუდალურად ანუ კუდუსუნს ქვემოთ ერთია და კრანიალურად (თავის ქალისკენ) ორმაგდება.</p>	
<p><u>Craniopagus</u></p> <p>ასეთი სახის სიამის ტყუპები შეერთებული არიან თავის ქალის ნებისმიერ ნაწილში გარდა სახისა. ტანი არ არის გაერთიანებული და აქვს ოთხი ხელი და ოთხი ფეხი.</p>	
<p><u>Rachiopagus</u></p> <p>სხეული შეერთებულია კუდუსუნის ზემოთ, შეერთებაში შეიძლება მოქცეული იყოს კეფა და ასევე ხერხემალი.</p>	
<p><u>Pygopagus</u></p> <p>გაზიარებული აქვთ კუდუსუნის მიმდებარე ტერიტორია, ჩვეულებრივ აქვს ერთი ყოთა ნაწლავი ორი სწორი ნაწლავით, ოთხი ხელი და ოთხი ფეხი.</p>	 <p>Pygopagus</p>

სიამის ძყუპების ერთმანეთისგან სასამართლო პრეცედენტში

თანამედროვე მსოფლიოში ყველაზე პოპულარულ (ცნობილ) შეერთებულ ტყუპებს¹⁸ წარმოადგენენ აბიგალე რორენ და ბრიტანი ლი ჰენზელეები, რომლებიც დაიბადნენ 1990 წლის 7 მარტს მინესოტას შტატში. ისინი წარმოადგენენ ოპოდიდიმუსის ტიპის სიამის ტყუპებს. მიუხედავად მათი ერთი სხეულისა, ისინი აბსულუტურად განსხვავებულები არიან ერთმანეთისაგან, რის გამოც ხშირად აქვთ უთანხმოება. სამართლებრივ ურთიერთობებში ტყუპები გამოდიან, როგორც ორი დამოუკიდებელი ადამიანი. მნიშვნელოვან საკითხს წარმოადგენს ის, რომ მათ აქვთ ორი სასკოლო ატესტატი, უნივერსიტეტის დიპლომი და ორი მართვის მოწმობა.¹⁹

მათი განსაკუთრებულობიდან გამომდინარე, ისინი ხშირად არიან ყურადღების ქვეშ. მათ შესახებ იწერება არაერთი სტატია და ბლოგი, საზოგადოების ყურადღება გამახვილებულია იმაზე, რომ მიუხედავად მათი ერთი სხეულისა, ისინი რადიკალურად განსხვავდებიან ერთმანეთისაგან.

საქართველოს სინამდვილეში ინფორმაცია შეერთებული ტყუპების ცოცხლად დაბადების შესახებ პირველად 2015 წელს გავრცელდა.²⁰ აღნიშნული ინფორმაცია/მონაცემი, ბუნებრივია, ვერ იქნება მიჩნეული რელევანტულ მონაცემად იმ სტატისტიკის ფონზე, რომელიც განზოგადებული სახით არსებობს მსოფლიოში და იმის ვარაუდი, რომ საქართველო ერთადერთი ქვეყანაა, სადაც შეერთებული ტყუპები პირველად მხოლოდ 2015 წელს დაიბადნენ, მოკლებულია ყოველგვარ ლოგიკურ და მეცნიერულ საფუძველს. ტყუპებმა ერთ სხეულად 175 დღე იცოცხლეს, ხოლო შემდგომ მოხდა მათი განცალკევება ქირურგიული ჩარევით.²¹

იმის გამო, რომ სიამის ტყუპები ერთმანეთთან არიან შეზრდილები, მათ ხშირად თავისუფლად ცხოვრება უჭირთ. უფრო მეტიც, ზოგჯერ ერთ-ერთი მათგანის გადასარჩენად საჭიროა გამოყოფის ოპერაციის ჩატარება. მათი ერთმანეთისგან გამოყოფა სარისკოა და მოითხოვს ოპერაციის ჩატარებას უკიდურესი სიზუსტით. გამოყოფა დამოკიდებულია ორგანოებზე, რომლებსაც ტყუპები იზიარებენ. ექიმები ყურადღებით აფასებენ, თუ როგორია მათი საერთო ორგანოების ფუნქცია და შემდეგ იღებენ გადაწყვეტილებას, ჩაატარონ თუ არა ოპერაცია; მაგრამ ამისთვის აუცილებელია (სავალდებულოა) უშუალოდ ტყუპების თანხმობა, თუ სრულწლოვნები არიან, ხოლო როდესაც მცირეწლოვნებს ეხება საქმე, უკვე პრობლემურია სამართლებრივ-ბიოეთიკური თვალსაზრისით იმ პირთა წრის ზუსტი დადგენა, ვისაც აქვს უფლებამოსილება, გასცეს (მიიღოს) ზემოაღნიშნული თანხმობა. ვის აქვს უფლებამოსილება, მიიღოს მათ მაგივრად გადაწყვეტილებები – მშობლებს თუ ექიმებს? რა ხდება, როდესაც მათი აზრები ერთმანეთს არ ემთხვევა? სწორედ მსგავსი ქეისის საფუძველზე მიიღო დიდი ბრიტანეთის სასამართლომ პრეცედენტი. საქმეს პირობითად „ჯედის და მერის გამოყოფის საქმე“ ეწოდა.²²

ეს განხილვა სასამართლოს უპრეცედენტო განხილვა იყო მთელ მსოფლიოში. დავინყოთ თავიდან: ჯედის და მერის სამედიცინო მდგომარეობა იშვიათი იყო, გარდა იმისა, რომ საერთო ორგანოები ჰქონდათ, მერის ჰქონდა მრავალი მნიშვნელოვანი ნაკლი ორგანოებზე. მისი ფილტვები სიცოცხლისთვის უუნარო იყო,

18 genetic/twin4.htm
Lawton C., 2012. *10 of the World's Most Famous Conjoined Twins*. *Phoenix New Times*. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.phoenixnewtimes.com/arts/10-of-the-worlds-most-famous-conjoined-twins-6561096>
19 *Gawker.com*. 2016. Retrieved 23 April 2016, from <http://gawker.com/5933247/two-heads-one-body-a-billion-questions-the-gawker-guide-to-tlcs-newest-stars-abby-brittany-hensel>
20 საქართველოში პირველი სიამის ტყუპები ქუთაისში ცხოვრობენ. 2016. *NewPress.ge*. Retrieved 23 April 2016, from http://www.newpress.ge/staties_id/2196
21 მედიცინის სენსაცია: გერმანიაში ქართველი სიამის ტყუპები დააცალკევეს. 2016. *Presa.ge*. Retrieved 23 April 2016, from <http://presa.ge/new/?m=src&AID=37772>

22 Boseley, S., 2002. *Law decided fate of Mary and Jodie*. *the Guardian*. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.theguardian.com/uk/2002/feb/05/sarahboseley>

გულიც ვერ ასრულებდა თავის ფუნქციას. მისი სისხლის მიმოქცევა მთლიანად დამოკიდებული იყო ჯუდის გულსა და ფილტვებზე. სიტუაცია შემდეგნაირი იყო – თუკი არ განაცალკევებდნენ ბავშვებს ოპერაციით ერთმანეთისგან, სულ რამდენიმე თვეში ორივე დაიღუპებოდა, რადგანაც ჯუდის გული და ფილტვები სუსტდებოდა; მაგრამ განცალკევების შემთხვევაში მერი აუცილებლად გარდაიცვლებოდა. ბავშვების მშობლებმა ოპერაციაზე სასტიკი უარი თქვეს. აცხადებდნენ, რომ ვერ დაუშვებდნენ ერთ-ერთი შვილის დაღუპვას იმის გამო, რომ სუსტი იყო; მათი გაჩენა უფლის ნება იყო და მათ არ ჰქონდათ უფლება, წაერთმიათ შვილისთვის სიცოცხლე. საქმე სასამართლომდე მივიდა. დიდი ბრიტანეთის სააპელაციო სასამართლომ დაადასტურა ინგლისის სასამართლოს ქვედა ინსტანციის გადაწყვეტილება. მიუხედავად მშობლების უარისა, სასამართლომ ექიმებს მიანიჭა უფლებამოსილება, ჩაეტარებინათ ახალ-შობილებისთვის გამოყოფის ოპერაცია.²³ საზოგადოების გარკვეული ნაწილი დაეთანხმა სასამართლო გადაწყვეტილებას. მნიშვნელოვანია, რომ ამ მიმართულებით გაგრძელდეს სამეცნიერო კვლევები იმისათვის, რომ ამ საკითხებმა შესაბამისი ასახვა ჰპოვონ იურიდიულ დოქტრინასა და მოქმედ კანონმდებლობაში.

შეერთებული ტყუპების საკითხი არის ერთ-ერთი იმ საკითხთაგანი, რომელთა შესახებაც მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის, მათ შორის საქართველოს, კანონმდებლობა მთლიანობაში – დუმს. ეს დუმილი წარმოშობს იმ სამართლებრივ ვაკუუმს, რომელშიც, ერთი შეხედვით, არც ისე რთული კითხვები, პრაქტიკულად სამართლებრივად გადაუწყვეტელ და პრობლემატურ სინამდვილედ გვევლინება. კითხვების ვრცელი ჩამონათვალი იწყება კითხვით: ე,ნ, „სიამის ტყუპები“ წარმოადგენენ ერთ ფიზიკურ პირს თუ ამ შემთხვევაში საქმე გვაქვს ორ „დამოუკიდებელ“ ფიზიკურ პირთან? ამ კითხვებს მოსდევს ბევრი პრაქტიკული

საკითხი, რომლებიც დაკავშირებულია ამ პირთა უფლებრივ წრესთან და ამ უფლებების გამოყენების პრაქტიკულ საკითხებთან (მაგალითად: ოჯახის შექმნა და პირადი ცხოვრების შეუხებლობა, ანუ საკითხთა წრე, სადაც ერთის უფლება ზღუდავს განსახილველ შემთხვევაში მეორის თავისუფლებას), პირი, რომელიც სიამის ტყუპებზე ქორწინდება, ქორწინდება ერთ-ერთ მათგანზე თუ ორივეზე? გამომდინარე იქიდან, რომ სსკ კრძალავს მრავალცოლიანობას, მრავალქმრიანობას, გამოდის, რომ პირი, რომელიც ქორწინდება სიამის ტყუპზე, ქორწინდება ერთ მათგანზე. ასევე, პრობლემური საკითხია სიამის ტყუპის მიერ შვილის გაჩენა და ამ ურთიერთობის რეგულირება. თუკი სიამის ტყუპს გააჩნია ორი თავი, ერთი სხეული, შესაბამისად, ერთი სასქესო ორგანო, ვთქვათ და ისინი დაფეხმძიმდნენ (მდედრობითი სქესის სიამის ტყუპის შემთხვევაში), როგორ უნდა გაირკვეს, თუ რომელი მათგანია დედა, ან რომლის ნებას წარმოადგენდა დაფეხმძიმება. სამართლებრივად ერთ-ერთი მათგანია დედა თუ ორივე? მშობლად ორივე მათგანი ვერ იქნება მიჩნეული, რადგანაც საქართველოს სამოქალაქო კოდექსი იცნობს მხოლოდ ერთ დედას და ერთ მამას. არსებობს შემთხვევები, როდესაც ცალკეული ორგანოები, მიუხედავად იმისა, რომ ტყუპები შეერთებულნი არიან, განეკუთვნება მხოლოდ ერთ-ერთ მათგანს. პირობითად ერთს. როგორ უნდა გადაწყვიტოს სამართლომ დავა, თუ რომელს მიანიჭოს მშობლის სტატუსი, თუკი ორივე მათგანი გამოთქვამს მშობლად აღიარების სურვილს? როგორ უნდა გადაწყდეს სამართლებრივი ურთიერთობა, თუკი ტყუპების ნება ერთმანეთს ეწინააღმდეგება? ექნება თუ არა ერთის მიერ დადებული გარიგების ბათილად ცნობის მოთხოვნის უფლება მეორეს?²⁴

საკითხთა წრის სეგმენტი, ბუნებრივია, ეხება სისხლის სამართალსაც და გვევლინება კითხვებში: როდესაც დანაშაულს აქვს

23 სასამართლო გადაწყვეტილების სრული ტექსტი ხელმისაწვდომია აქ: <http://www.bailii.org/ew/cases/EWCA/Civ/2000/254.html>

24 თუმანიშვილი გ., 2012. შესავალი საქართველოს კერძო სამართალში. თბ. ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის გამომცემლობა, გვ: 49-53.

ადგილი, როგორ დგინდება უშუალოდ დანაშაულის ჩამდენი პირი სიამის ტყუპებიდან (იდენტიფიცირება)? იდენტიფიცირების განხორციელების (თუ დადგინდა ერთ-ერთი ტყუპის ინტელექტუალური მონაწილეობა) და სისხლის სამართლებრივი დევნის დროს, როგორ არის შესაძლებელი ეჭვმიტანილის ერთი ტყუპის სეპარირება მეორე ტყუპისგან? როგორ შეიძლება დაკვალიფიცირდეს შემთხვევა, როდესაც ერთმა ტყუპმა მეორეს მიაყენა სხეულის მიმე დაზიანება? ან/და ამ დაზიანებას მოყვა ტყუპის სიკვდილი, რომელსაც შემდეგ ა/ შესაძლოა მოყვეს დაზიანების მიმყენებელი ტყუპის სიკვდილიც; ბ/არ მოყვეს დაზიანების მიმყენებელი ტყუპის სიკვდილი? რა და როგორ უნდა განხორციელდეს იმ შემთხვევაში, თუ ერთ-ერთი ტყუპი მიჩნეული იქნება დამნაშავედ? სად და როგორ უნდა მოიხადონ სასჯელი მსჯავრდებულმა ტყუპებმა (სასჯელალსრულებითი დაწესებულების ტიპი) და უნდა მოიხადონ თუ არა იმ პირობებში, როდესაც ორი ტყუპიდან ერთი უდანაშაულოა? შესაძლებელია კი დანაშაულის დადგენის და ერთ-ერთი ტყუპის მასში მონაწილეობის შემთხვევაში მეორე მიჩნეულ იქნეს უდანაშაულოდ? შეერთებულ ტყუპად ყოფნა ყოველთვის თუ ნიშნავს თანამონაწილეობას და როგორ უნდა გავივით თითოეული ტყუპის მონაწილეობის ხვედრითი წილის შესახებ ინფორმაცია? რა სახის ღონისძიებები შეიძლება იქნეს გამოყენებული მსჯავრდებული შეერთებული ტყუპების მიმართ? შესაძლებელია თუ არა იმ შემთხვევაში, თუ დადგინდა, რომ ტყუპები თანამონაწილეები არიან, განაჩენით სხვადასხვა სასჯელი შეეფარდოთ მათ – თანამონაწილეობის როლური გადანაწილების მიხედვით შემთხვევაში, როდესაც ერთი ტყუპი ორგანიზატორია, ხოლო მეორე შემსრულებელი და საერთოდ თუა შესაძლებელი ამის დადგენა? შესაძლებელია თუ არა, ზოგადად იმ განაჩენის პრაქტიკული აღსრულება, სადაც სანქციად გამოყენებულია თავისუფლების აღკვეთა იმ პირობებში, როდესაც დამნაშავედ ცნობილია შეერთებული ტყუპებიდან მხოლოდ ერთი,

ხოლო მეორე მიჩნეულია უდანაშაულოდ? სამართლებრივი საკითხები, რომლებიც დაკავშირებულია შეერთებულ ტყუპებთან, პირველ რიგში, სწორედ მათს სამართალსუბიექტობას უკავშირდება. ბუნებრივია, მიუხედავად იმისა, რომ ტყუპები ფიზიკურად ამ სამყაროს ერთი (საერთო) სხეულით ველინებიან, ისინი ორ დამოუკიდებელ სამართალსუბიექტს წარმოადგენენ. მათი დაბადების რეგისტრაცია შესაბამის მარეგისტრირებელ ორგანოში უნდა მოხდეს ინდივიდუალურად. რეგისტრაციისას საქართველოს სინამდვილეში გამოყენებულ უნდა იქნეს საქართველოს იუსტიციის მინისტრის 2012 წლის ბრძანება #18 „სამოქალაქო აქტების რეგისტრაციის წესის დამტკიცების შესახებ“ 24-ე მუხლის მიხედვით, კერძოდ კი, დანაწესი „ტყუპების დაბადების შემთხვევაში ყოველი ბავშვის დაბადების რეგისტრაცია ცალ-ცალკე ხდება. დაბადების აქტის ჩანაწერში მითითებული უნდა იქნეს ბავშვების დაბადების თანამიმდევრობა“. დანაწესში განსახორციელებელია მხოლოდ ცვლილება, რომელიც შეცვლის ბავშვების დაბადების თანამიმდევრობის აუცილებელ კომპონენტს და გახდის მას დისპოზიციურს/ ალტერნატიულს (კონსტრუქციის მაგალითი: დაბადების აქტის ჩანაწერში იმ შემთხვევაში, თუ ეს შესაძლებელია, მითითებულ უნდა იქნას... ან დაბადების აქტის ჩანაწერში მითითებულ უნდა იქნას ბავშვების დაბადების თანამიმდევრობა ან/და ერთდროულობა). ორი დამოუკიდებელი სამართალსუბიექტობა, თავის მხრივ, გულისხმობს სამართალსუბიექტისათვის არსებული უფლებების, სრული მოცულობით არსებობას თითოეული მათგანისთვის, რაც თითოეულისათვის ინდივიდუალური უფლებებისა და ვალდებულებების მოცულობას უკავშირდება, ვინაიდან ეს იმას ნიშნავს, რომ სამოქალაქო სამართლებრივ ურთიერთობებში ეს პირები (ტყუპები) ინდივიდუალურად მონაწილეობენ, მათ აქვთ ინდივიდუალური (ერთმანეთისგან დამოუკიდებელი) უფლებები და, შესაბამისად, დამოუკიდებლად კისრულობენ

პროფ. ბ. თუშანაშვილი

ვალდებულებებს და მათ შესრულებას.

მიუხედავად მოყვანილი მაგალითისა, ცალკე აღნიშვნის და გამოყოფის ღირსია სწორედ ის სიამის ტყუპები, რომლებიც არიან ოპოდიდიმუსები (ერთ სხეულზე ორი თავი). რადგან აქ საკითხი შედარებით რთულად დგას და თანამედროვე მედიცინის პირობებში შეუძლებელია მათი ერთმანეთისგან გამოყოფა (გამიჯნვა).

დასკვნა

არა მხოლოდ ქართულ, არამედ მსოფლიო სამართლებრივ სიბრტყეში, მიუხედავად პირთა წრის რაოდენობრივი მოცულობის სიმცირისა, რომელსაც, შესაძლებელია, ეხებოდეს აღნიშნული საკითხი, აუცილებელია დაინყოს კომპლექსური და მრავალმხრივი სამართლებრივი მსჯელობა სიამის ტყუპებთან დაკავშირებული, სამართლებრივი თვალსაზრისით ვაკუუმური საკითხების აღმოფხვრა-გადაჭრისათვის. მიუხედავად საკითხთა ერთი შეხედვით გადაუჭრელობისა, მათი შენონილი, გააზრებული და თანმიმდევრული გადაჭრა აუცილებელია ადამიანის უფლებათა და თავისუფლებათა სრული რეალიზების შესაძლებლობისა და მართლმსაჯულების განხორციელებისათვის, ხოლო წარმოდგენილ საკითხებზე თვალის დახუჭვა კომპლექსური, დარგთაშორისი, ინტერდისციპლინარული მსჯელობის სამომავლოდ გადატანა მხოლოდ საკითხისა და იმ პირთა წრის სრულ უგულებელყოფას ემსახურება, რომლებიც საჭიროებენ: საკუთარ უფლებათა და თავისუფლებათა რეალიზების ხელშეწყობას და ამ უფლება-თავისუფლებათა პრაქტიკული განხორციელებისათვის შესაბამის გზებს, თავის მხრივ, სახელმწიფო საჭიროებს პასუხებს კითხვებზე, რომელებიც იქნა დასმული წინამდებარე კვლევაში და რომელთა გადანყვეტაში ჩვენ, მეცნიერებს, შესაბამისი როლი, ფუნქცია და პასუხისმგებლობა გვაკისრია.

თეორიულ-პრაქტიკული თვალსაზრისით, წარმოდგენილ ნაშრომში წამოჭრილ საკითხებთან მიმართებით, აუცილებლად გვესახება ინტერდისციპლინური კვლევითი ჯგუფების შექმნა და შემდეგი ნაბიჯების გადადგმა:

ნაბიჯი 1.

უნდა მოხდეს სამართლის სხვადასხვა დარგში შეერთებულ ტყუპებთან დაკავშირებით არსებული პრობლემური (გადაუწყვეტელი) საკითხების იდენტიფიცირება;

ნაბიჯი 2.

უნდა მოხდეს შედარებითსამართლებრივი კვლევა და მსოფლიოში არსებული, თუნდაც მწირი ნორმატიულ სამართლებრივი და სამოსამართლო პრაქტიკის შესწავლა და სისტემური, მათ შორის კრიტიკული ანალიზი;

ნაბიჯი 3.

უნდა განხორციელდეს სისტემური, ინდივიდუალური და განზოგადებული სტატუსური და სიტუაციური მოდელის შექმნა იმ პრობლემური თეორიული და მომავალში, შესაძლოა, პრაქტიკული ვაკუუმური მდგომარეობების აღმოსაფხვრელად, რომლებიც დღეს გვაქვს სამართლებრივი რეგულირების არარსებობის პირობებში;

ნაბიჯი 4.

უნდა განხორციელდეს ინტერდისციპლინარული მოდელირება იმ პირობებში, როდესაც თანამედროვე მედიცინის მიღწევები არ იქნება გათვალისწინებული მოდელირებისას, რაც შესაძლებლობას მისცემს ინტერდისციპლინარულ მკვლევართა ჯგუფს, არ შემოიფარგლოს არსებული ცოდნის ჩარჩოთი.

ნაბიჯი 5.

გემოჩამოთვლილი ნაბიჯების განხორციელების შემდგომ მოქმედ ნორმატიულ აქტებში შესაბამისი ცვლილება-დამატებების პროექტების მომზადება როგორც ლოკალურ, ისე საერთაშორისო დონეებზე და საკანონმდებლო ინიცირების პროცესების დაწყების ხელშეწყობა. ((---))

ISSUES ON SIAMESE TWINS IN THE MODERN GEORGIAN LAW

George G. Tumanishvili

*Iliia State University (Tbilisi, Georgia),
Masaryk University (Brno, Czech Republic),
a member of the Union of Law Scientists*

KEY WORDS: legal personality, twins, Challenge

RESUME

There is a legislative gap concerning the conjoined twins in many countries of the world, including Georgia, primarily because there are no targeted interdisciplinary researches, among them in the field of law, conducted with relevant intensity, scope and quality, which not only leaves some unanswered questions, but also causes the absence of questions at first glance.

This text aims at promoting the legal issues on conjoined twins, identifying important questions (research topics) and providing an incentive for researchers to conduct a profound and detailed study of the issues discussed in the text.

NOTES:

1. Chichester, P., 1995. Reader Favorites: Eng & Chang Bunker: A Hyphenated Life. BlueRidgeCountry.com. Retrieved 23 April 2016, from <http://blueridgecountry.com/archive/favorites/a-hyphenated-life/> (In English)
2. Aprilis, P., 2016. Silver.drk.hu. Retrieved 23 April 2016, from <http://silver.drk.hu/hu/content/2013-aprilis> (In English)
3. Bondeson, J., 2000. The Two-Headed Boy, and Other Medical Marvels ISBN 978-0-8014-3767-0 (In English)

4. The society of selves – Scientific Figure on ResearchGate. Available from: https://www.researchgate.net/6549165_fig6_Figure-6-Siamese-twins-woodcut-from-the-Nuremberg-Chronicle-1493 [accessed 23 Apr, 2016]. (In English)
5. Nurember Chronicle – Morse Library, Beloit College. 2016. Beloit.edu. Retrieved 23 April 2016, from <https://www.beloit.edu/nuremberg/book/images/Miscellaneous/> (In English)
6. Vashalomidze A., Arishvili M., Mikaia S., Tsiskarishvili N., Bedzhuashvili B., Tumanishvili G., 2013. Issues on Siamese Twins in the Modern Georgian Law, Tbilisi. (In English)
7. Khan Academy. 2016. Khan Academy. Retrieved 23 April 2016, from <https://www.khanacademy.org/humanities/art-americas/early-cultures/tlatilco/a/tlatilco-figurines> (In English)
8. How Twins Work. 2005. HowStuffWorks. Retrieved 24 April 2016, from <http://science.howstuffworks.com/life/genetic/twin4.htm> (In English)
9. Biddenden Maids | Mysterious Britain & Ireland. 2016. Mysteriousbritain.co.uk. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.mysteriousbritain.co.uk/england/kent/folklore/biddenden-maids.html> (In English)
10. Rudolf Virchow | German scientist. 2016. Encyclopedia Britannica. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.britannica.com/biography/Rudolf-Virchow> (In English)
11. How Twins Work. 2005. HowStuffWorks. Retrieved 24 April 2016, from <http://science.howstuffworks.com/life/genetic/twin4.htm> (In English)
12. Xiphopagus – Medical Definition. 2016. Medilexicon.com. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.medilexicon.com/medicaldictionary.php?t=100221> (In English)
13. How the original Siamese twins had 21 children by two sisters... while sharing one (reinforced) bed. 2014. Mail Online. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2825888/How-original-Siamese-twins-21-children-two-sisters-sharing-one-reinforced-bed.html> (In English)
14. Facts About the Twins. 2016. University of Maryland Medical Center. Retrieved 23 April 2016, from <http://umm.edu/programs/conjoined-twins/facts-about-the-twins> (In English)
15. JBS Science Department, Electronic Data Base, http://science.jburroughs.org/mbahe/BioEthics/Articles/Types_of_Conjoined_Twins.pdf (In English)
16. CASE REPORT | Siamese Twins. 2016. Modernpublishing.ge. Retrieved 23 April 2016, from http://www.modernpublishing.ge/view_post.php?id=15&pub=3&year=2008 (In English)
17. How Twins Work. 2005. HowStuffWorks. Retrieved 24 April 2016, from <http://science.howstuffworks.com/life/genetic/twin4.htm> (In English)
18. Lawton, C., 2012. 10 of the World's Most Famous Conjoined Twins. Phoenix New Times. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.phoenixnewtimes.com/arts/10-of-the-worlds-most-famous-conjoined-twins-6561096> (In English)
19. Gawker.com. 2016. Retrieved 23 April 2016, from <http://gawker.com/5933247/two-heads-one-body-a-billion-questions-the-gawker-guide-to-tlcs-newest-stars-abby-brittany-hensel> (In English)
20. First Siamese Twins live in Kutaisi, in Georgia. 2016. NewPress.ge. Retrieved 23 April 2016, from http://www.newpress.ge/staties_id/2196 (In Georgian)
21. The sensation of medicine: Georgian Siamese Twins have been separated in Germany. 2016. Presa.ge. Retrieved 23 April 2016, from

- <http://presa.ge/new/?m=src&AID=37772> (In Georgian)
22. Boseley, S., 2002. Law decided fate of Mary and Jodie. the Guardian. Retrieved 23 April 2016, from <http://www.theguardian.com/uk/2002/feb/05/sarahboseley> (In English)
 23. Transcript of the Handed Down Judgment of Smith Bernal Reporting Limited, Neutral Citation Number: [2000] EWCA Civ 254 Case No: B1/2000/2969 (In English)
 24. Tumanishvili G., Introduction to the Private Law, 2012., Tb. Ilia State Univeristy Publishing Office, p. 49-53. (In Georgian)